دۆلەتلىك «11 ـ بەش يىللىق پىلان» مەزگىلىدىكى نۇقتىلىق كىتاب تۈرى

ئانىنىڭ كۆڭلى بالىدا

ئەقىل ـ پاراسەت قىسمى

تۈزگۈچىلەر: ۋاڭ فاڭ قاتارلىقلار
رەسىمىنى سىزغۇچىلار: لى چۈەنخۇا، جۇ چۈنگېن قاتارلىقلار

5–6 ياشتىكى بالىلار ئۈچۈن

ئەڭ يېڭى نۇسخا

ئائىلىدە بالىلارنىڭ ئەقلىي ئىقتىدارىنى يېتىلدۈرۈش قوللانمىسى

مىللەتلەر نەشرىياتى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

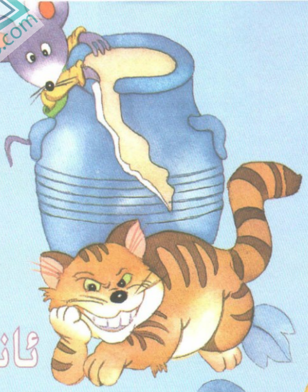

ئانىنىڭ كۆڭلى بالىدا

ئەڭ يېڭى نۇسخا

5 ـ 6 ياش

ئائىلىدە بالىلارنىڭ ئەقلىي ئىقتىدارىنى يېتىلدۈرۈش قوللانمىسى

ئەقىل ـ پاراسەت قىسمى

图书在版编目（CIP）数据

半小时妈妈. 5~6岁. 智力篇：维吾尔文/朱瑶等编；美力克·阿不都卡的译. —北京：民族出版社，2008.7
（托起明天的太阳. 民文青少年读物丛书）
ISBN 978-7-105-09501-8

Ⅰ. 半… Ⅱ. ①朱…②美…Ⅲ. 智力开发—学前教育—教学参考资料—维吾尔语（中国少数民族语言）Ⅳ. G613

中国版本图书馆CIP数据核字（2008）第108957号

本书根据浙江少年儿童出版社2006年6月第4版第36次印刷版本翻译出版。

بۇ كىتاب جېجياڭ ئۆسمۈرلەر نەشرىياتىنىڭ 2006 ـ يىلى 6 ـ ئايدىكى 4 ـ نەشرى 36 ـ باسمىسىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى.

翻　　译：美力克·阿不都卡的
责任编辑：胡达白尔的
责任校对：海衣尔尼沙
制　　作：伊萨克江·伊布拉英

تەرجىمە قىلغۇچى: مەلىكە ئابدۇقادىر
مەسئۇل مۇھەررىر : خۇدابەردى خېلىل
مەسئۇل كوررېكتور: خەيرىنىسا روزى
بەتچىك : ئىسھاقجان ئىبراھىم

出版发行：民族出版社出版发行
http://www.e56.com.cn
社　　址：北京市东城区和平里北街14号
电　　话：010_64290862（维文室）　邮编：100013
印　　刷：民族印刷厂印刷
开　　本：889毫米×1194毫米　1/24
印　　张：2.084
版　　次：2008年7月第1版　2008年7月北京第1次印刷
印　　数：0001—3000册
定　　价：6元
ISBN 978-7-105-09501-8/G.1701　（维402）

نەشر قىلغۇچى: مىللەتلەر نەشرىياتى
http://www.e56.com.cn
ئادرېسى: بېيجىڭ شەھىرى خېپىڭلى شىمالىي كوچا 14ـ قورۇ
پوچتا نومۇرى: 100013
تېلېفون نومۇرى: 010_64290862
ساتقۇچى: جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى
باسقۇچى: مىللەتلەر باسما زاۋۇتى
نەشرى: 2008ـ يىل 7ـ ئايدا بېيجىڭدا 1ـ قېتىم نەشر قىلىندى
بېسىلىشى: 2008ـ يىل 7ـ ئايدا بېيجىڭدا1ـ قېتىم بېسىلدى
ئۆلچىمى: 889×1194م م. 24 كەسلەم
باسما تاۋىقى: 2.084 سانى: 3000 ـــ 0001
باھاسى: 6.00 يۈەن

مۇندەرىجە

تويپنى كمم بالدۇر تاپالايدۇ 2
ئويلاپ باقماق 3
كىمنى ئىزدەش 4
تەلەي سانلارنى تېپىش 5
مۈشۈكنىڭ بېلىق يېيىشى 6
يەرگە كىم بالدۇر سىيرىلىپ چۈشىدۇ 7
كۈچۈكنىڭ گۆش يېيىشى 8
گۆھەر ئىزدەش 9
كىچىك ستاتىستىكچى 10
پاقىنىڭ قۇرت تۇتۇشى 11
پاقىنىڭ سوغا سەكرىشى 11
چېكىت ئىزدەش 12
ساناپ بېقىڭ (1) 13
ئىزدەپ بېقىڭ 14
ساناپ بېقىڭ (2) 15
بەلگە سىزىش 16
كىمنىڭ لەگلىكى ئېگىز 17
قايسى تەرەپ ئېغىر 17
قايسى ئىستاكان سۈت تاتلىق 18
رەسىم كۆرۈش 19
رەقەملىك كود 20
تەتۈر ساناق ساناش 21
تەڭگە پۇل ئايرىش 22
قۇلۇلىلەرنىڭ گۈل ئۈزۈشى 23
ئاسلاننىڭ ئەينەككە قارىشى 24
كىم سۇ ئۈزەلەيدۇ 25
كۆزىتىش ئىقتىدارى 26
ۋاقىتنى تونۇش 27
مېۋە تېپىش 29
ئوك ۋە سول قولنى پەرق ئېتىش 30
يېڭى ئۆي بېزەش 31
شاۋمىڭنىڭ دادىسى 32
شەكىل تولۇقلاش 33
دېڭىزدىكى بېلىق 34
قانچە تۇياق كالا 34
ساقچىنىڭ ئوغرى تۇتۇشى 35
تەپسىلىي قاراپ چىقىش 36
قايسى يېرى ئوخشىمايدۇ 37
يولۋاسنىڭ ئۆڭكۈرگە كىرىشى 38
پويىزغا قاراش 38
راست گۈل ۋە يالغان گۈل 39
قانچە تال بېلىق 39
ئىشلىتىلىش ئورنى ئوخشاش 40
ئاقىلانە چارە 41
ئايرىۋېتىش 43
ئۆلارنىڭ ئۆيى نەدە 44
ئالتۇن بېلىق ساناش 45
سۇ ئۈزۈش 45
تەرتىپىنى رەتلەڭ 46
ئېشەكنىڭ ئوت يېيىشى 47

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

(كۆزىتىش، تەپەككۇر ئىقتىدارى)

توپنى كىم بالدۇر تاپالايدۇ

ئېيىقچاق بىلەن كۈچۈك بۇ توپنى تاپماقچى، ناۋادا ئۇلار ئوخشاش تېزلىكتە يۈگۈرسە توپنى كىم بالدۇر تاپالايدۇ؟

ئەسكەرتىش

ئانا ئالدى بىلەن بالىغا ئېيىقچاق بىلەن كۈچۈكنىڭ توپ تېپىش يول لىنىيىسىنى سىزدۇرۇپ، يولنىڭ ئۇزۇن - قىسقىلىقىنى سېلىشتۇرغاندىن كېيىن ھۆكۈم قىلسا بولىدۇ.

(جاۋابى: كۈچۈك توپنى بالدۇر تاپالايدۇ.)

ئويلاپ باقماق

(تەپەككۇر قابىلىيىتى)

www.uyghurkitap.com

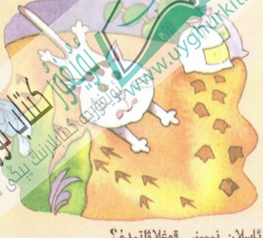

ئاسلان نېمىنى قوغلاۋاتىدۇ؟

(جاۋابى: ئاسلاننىڭ ئاياغ ئىزلىرىدىن ئۇنىڭ توخو، ئۆردەكلەرنى قوغلاۋاتقانلىقىنى بىلگىلى بولىدۇ.)

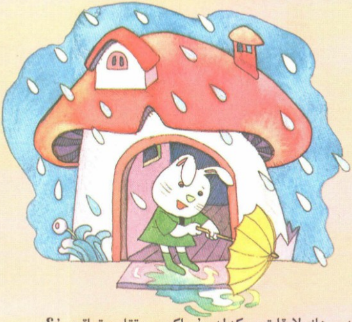

بۆجەن هازىرلا قايتىپ كەلدىمۇ ياكى سىرتقا چىقماقچىمۇ؟

(جاۋابى: هازىرلا قايتىپ كەلدى، چۈنكى ئۇنىڭ ئاياغ ئاستىدا سۇ ئىزلىرى بار.)

قايسى پاراخوت ئېغىر؟

(جاۋابى: سۇغا چوڭقۇرراق چۆككەن پاراخوت ئېغىر.)

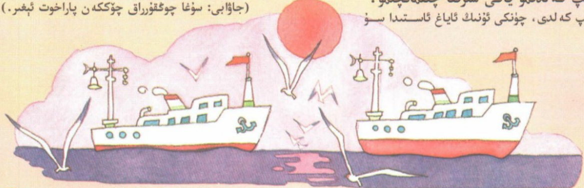

(كۆزىتىش ۋە دىققەت قىلىش ئىقتىدارى)

كىمنى ئىزدەش

بۇ رەسىملەردە نېمە كەم؟

(كۆزىتىش ئىقتىدارى، تەھلىل قىلىش ئىقتىدارى، ھۆكۈم قىلىش ئىقتىدارى

تەلەي سانلارنى تېپىش

سارايدىن ئۆتۈپ، سارايدىكى تەلەي سانلارنى تېپىپ چىقىڭ ھەممە سانلارنى كاتەكچە ئىچىگە يېزىڭ.

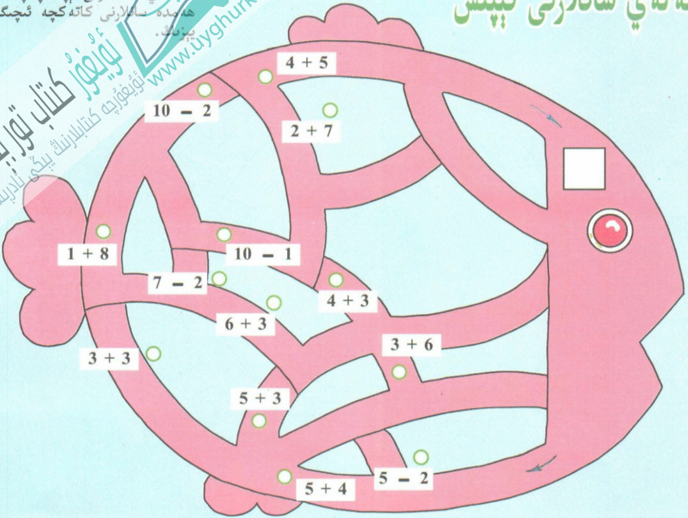

www.uyghurkitap.com

(دىققەت قىلىش ئىقتىدارى)

مۈشۈكنىڭ بېلىق يېيىشى

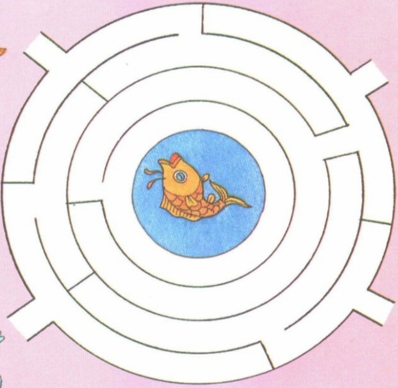

تۆت مۈشۈك بېلىقنى يېمەكچى، قېنى قايسى مۈشۈك بېلىقنى يېيەلەيدۇ؟

(جاۋابى: ئۈستىنكى رەت، ئوڭ بۇرجەكتىكى مۈشۈك بېلىقنى يېيەلەيدۇ.)

يەرگە كىم بالدۇر سىيرىلىپ چۈشىدۇ

ئوخشاش چوڭلۇقتىكى ئىككى ئېيىقچاق، ئوخشاش ئېگىزلىكتىكى يەردىن يەسسىكە سىيرىلماقچى، قېنى قايسى ئېيىقچاق يەرگە بالدۇر سىيرىلىپ چۈشىدۇ؟

ئەسكەرتىش

ئانا بۇ مەزمۇنلارغا بىرلەشتۈرۈپ بالىغا ھاۋانىڭ قارشىلىق كۈچى ھادىسىسىنى، مەسىلەن، شامالغا قارشى ماڭغاندا تېز ماڭغىلى بولمايدىغانلىقىنى، ئۇچقۇچىلارنىڭ پاراشوت بىلەن سەكرىگەندە ئاستا. ئاستا لەيلەپ چۈشىدىغانلىقى قاتارلىقلارنى سۆزلەپ بېرىشى كېرەك. (جاۋابى: كۆنلۈكى يوق ئېيىقچاق يەرگە بالدۇر چۈشىدۇ.)

ئىككى مايمۇن بىرلىكتە پەسكە سىيرىلماقچى بوپتۇ، يەرگە كىم بالدۇر چۈشەلەيدۇ؟ (جاۋابى: بامبۇك ياغىچى ئۈستىدىكى مايمۇن يەرگە بالدۇر چۈشىدۇ.) ئەگەر بالا توغرا جاۋاب بەرسە، ئانا يەنە بىر قەدەم ئىلگىرىلىگەن ھالدا: «نېمە ئۈچۈن؟» دەپ سوراش كېرەك. (جاۋابى: 1. بامبۇك ياغىچى سىلىق، دەرەخ ياغىچى قوپال؛ 2. دەرەخ پۇتاقلىرىنىڭ توسقۇنلۇقىغا ئۇچرايدۇ.)

(تەپەككۇر ئىقتىدارى)

كۈچۈكنىڭ گۆش يېيىشى

كۈچۈكنىڭ ئالدى پۈتى گۆشكە يەتمەي قالدى، سىز كۈچۈككە ئامال ئويلاپ، كۈچۈك قانداق قىلسا گۆشنى يېيەلەيدۇ؟ ئەگەر بالا: «ئارغامچىنى يېشىۋەتسە» دەپ جاۋاب بەرسە، ئانا دەرھال مۇنداق دېيىش: «ئارغامچا ئىككى چىگىلىپ قاپتۇ، يېشەلمەيدۇ.» ئەگەر بالا يەنە: «چىشلەپ ئۈزسىچۇ» دېسە، ئانا: «ئارغامچىنى چىشلەپ ئۈزگىلى بولمايدۇ، يەنە كېلىپ بۇنداق قىلسا بەك ئاستا بولۇپ قالىدۇ. باشقا ئامال ئويلايلى.» دېيىش كېرەك.

(جاۋابى: كۈچۈك بۇرۇلۇپلا ئارقا پۇتى بىلەن گۆشنى تارتىپ ئەكەلسە بولىدۇ.) ئانا بالىغا بەدەننى بۇرىسىلا ئۈزىرىغىلى بولىدىغانلىقىنى، باش بىلەن سىلىشتۇرغاندا بەدەننىڭ باشتىن ئۇزۇن بولىدىغانلىقىنى ئېيتىپ بېرىش لازىم.

(ئۈنۈمسال تەپەككۇر ئىقتىدارى)

گۆھەر ئىزدەش

تىلنىڭ كۆرسەتمىسىنى ئاڭلاش ئارقىلىق گۆھەرنى ئىزدەش ھەمدە تېپىلغان گۆھەرلەرنى كاتەكچىنىڭ ئىچىگە سىزىش.

① دەرەخنىڭ سول تەرىپىدىكى تاشنىڭ ئۈستىدە؛

② دەرەخنىڭ كەينىدىكى تاشلىقتىكى چۆپلۈكتە؛

③ كۆلدىن بىزگە ئەڭ يىراق بولغان نىلۇپەر يوپۇرمىقى ئاستىدا؛

④ بىزگە ئەڭ يېقىن بولغان نىلۇپەر گۈلىنىڭ ئاستىدا؛

⑤ كۆلنىڭ ئوڭ تەرىپىدىكى دەرەخكە يېقىن گۈلنىڭ ئۈستىدە؛

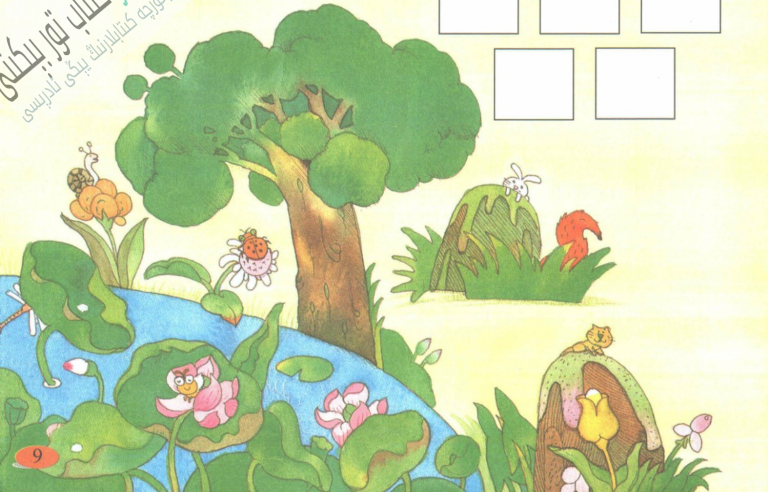

كىچىك ستاتىستىكچى

(يىغىنچاقلاش، ھېسابلاش ئىقتىدارى)

نۇرغۇن لۆڭگە ، ئىستاكان ۋە قاچىلار بار بولۇپ، سىز ئۇلارنى رېتى، تۈرى بويىچە ھەر بىرىنىڭ سانىنى ھېسابلاپ چىقىڭ ھەم كاتەكچە ئىچىگە تىزىملاڭ.

	قاچا	ئىستاكان	شارپا
ئاق			
قىزىل			
گۈللۈك			
ئومۇمىي سانى			

www.uyghurkitap.com

(تەپەككۇر قابىلىيىتى)

پاقىنىڭ قۇرت تۇتۇشى

بۇ پاقىنىڭ قۇرت تۇتۇۋاتقىنى سىزىلغان رەسىم بولۇپ، خاتا سىزىلغان. ئويلاپ بېقىڭ، خاتالىق زادى نەدە ؟

ئەسكەرتىش

ئەگەر بالا بەزى ھايۋانلارنىڭ قىشتا ئۇخلايدىغانلىقىنى تېخى بىلمىسە، چوقۇم بالىغا بەزى ھايۋانلارنىڭ قىشتا بىر نەچچە ئاي ئۇخلايدىغانلىقىنى، باھاركەلگەندە ئاندىن ئويغىنىدىغانلىقىنى ئېيتىپ بېرىش كېرەك. قىشتا ئۇخلايدىغان ھايۋانلاردىن پاقا، ئېيىق، تاشپاقا قاتارلىقلار بار.
(جاۋابى: پاقا قىشتا ئۇخلايدۇ، قۇرتمۇ بولمايدۇ.)

(تەپەككۇر قابىلىيىتى)

پاقىنىڭ سۇغا سەكرىشى

قاراپ بېقىڭ، قانچە دانە پاقا سۇغا سەكرىدى؟

ئەسكەرتىش

ئانا بالىنىڭ دىققىتىنى قوزغاش كېرەك. يەنى پاقا سۇغا سەكرىگەندە سۇ يۈزىدە چەمبەرەك ھاسىل بولىدۇ.

(كۆزىتىش ئىقتىدارى، ئارىلىق سەزگۈسى)

چېكىت ئىزدەش

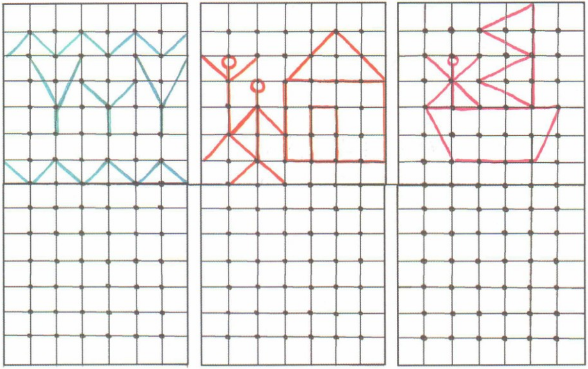

ئالدى بىلەن رەسىمدىكى چېكىتلەرنىڭ ئورنىنى ۋە شەكلىنى كۆرۈۋېلىپ، تېزلىك بىلەن يۇقىرىدىكى شەكىلگە ئوخشاش قىلىپ سىزىپ چىقىڭ.

www.uyghurkitap.com

سانائ بيقىك (1)

(كۆزىتىش ئىقتىدارى)

ئۆردەكنىڭ بويىنىغا نەچچە
چەمبىرەك كىيىلىپ قالدى؟

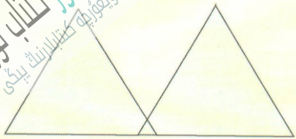

نەچچە ئۈچ بۇلۇڭ بار؟ (جاۋابى: 3 دانە)

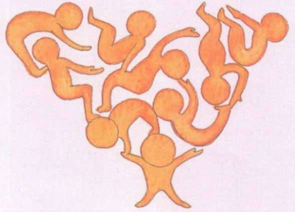

قانچە ئادەم سىرىك ئويۇنى كۆرسىتىۋاتىدۇ؟

مۈشۈك قانچە
دانە شار پۈۋلىدى؟

(دىققەت قىلىش ۋە ئەستە تۇتۇش ئىقتىدارى)

ئىزدەپ بېقىڭ

ئىزدەپ بېقىڭ، قايسى ئۈچ نەرسە مۇشۇ بەتتىكى رەسىمنىڭ ھەممىسىدە بار؟

ئەسكەرتىش

بالا ئەڭ ياخشىسى ئىككى مىنۇت ئىچىدە ئىزدەپ تېپىشى كېرەك. ئەگەر بالا تەس كۆرسە ئوخشاشلىرىنى بىر-بىرلەپ ئىزدىسىمۇ بولىدۇ.

ساناپ بېقىڭ (2)

ساناپ بېقىڭ، قانچە چاشقان سېۋەتنىڭ ئىچىدە، قانچىسى سېۋەتنىڭ سىرتىدا؟

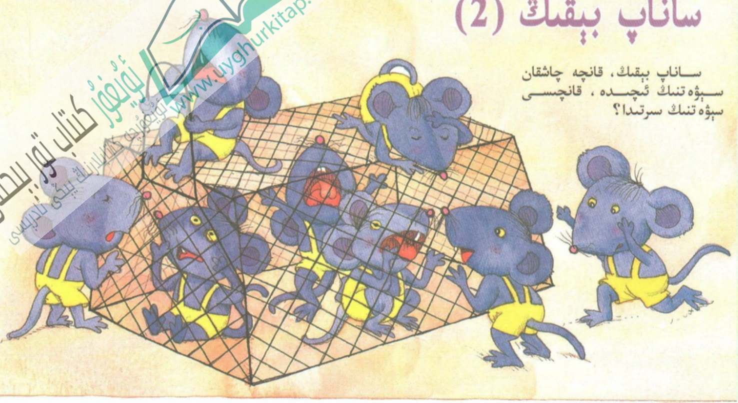

ساناپ بېقىڭ، ھەر بىر دۆۋە كۇبىك قانچە دانە كىچىك تۆت چاسىلاردىن تەركىب تاپقان؟

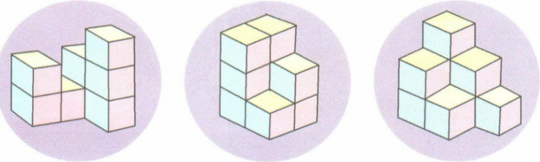

www.uyghurkitap.com

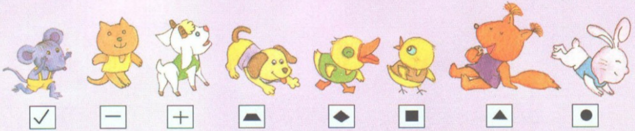

(ئەستە تۇتۇش قابىلىيىتى)

بەلگە سىزىش

كىچىك ھايۋانلار يىغىلىش قىپتۇ. بۇ ھايۋانلارنىڭ ھەممىسىگە بىردىن بەلگە ۋەكىللىك قىلىدىكەن. سىز شۇ بەلگىلەرنى ئېسىڭىزدە تۇتۇۋېلىپ، يان تەرەپتىكى كاتەكچە ئىچىگە شۇ ھايۋاننىڭ بەلگىسىنى سىزىپ قويۇڭ.

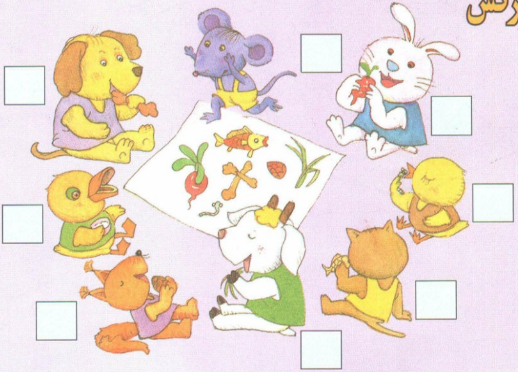

www.uyghurkitap.com

(تەپەككۇر قابىلىيىتى)

كىمنىڭ لەگلىكى ئېگىز

بۆجەن بىلەن قوزا لەگلەك ئۇچۇرۇپتۇ. ئۇلارنىڭ لەگلىكىنىڭ يىپى ئوخشاش ئۇزۇنلۇقتا بولۇپ، كىمنىڭ لەگلىكى ئېگىز ئۇچتى؟

(جاۋابى: قوزىنىڭ لەگلىكى ئېگىز.)

(تەپەككۇر قابىلىيىتى)

قايسى تەرەپ ئېغىر

قاۋان باغچىدىن ئەپكەشتە ئىككى سېۋەت تاۋۇز ئېلىپ كەلدى. قاراپ بېقىڭ قايسى تەرەپ ئېغىر، قايسى تەرەپ يېنىك؟

(جاۋابى: ئالدى تەرەپتىكى سېۋەت ئېغىر، چۈنكى قاۋان باغچىنىڭ مۈرىسى، ئالدىدىكى سېۋەتكە يېقىنراق.)

(هۆكۈم قىلىش ئىقتىدارى)

قايسى ئىستاكان سۈت تاتلىق

بۇ يەردە ئىككى ئىستاكان سۈت بار. بۇنىڭ بىر ئىستاكانى قەن سالغان تاتلىق سۈت. بۇ تاتلىق سۈتنى تېپىش ئۈچۈن قانداق قىلىش كېرەك؟

ئەسكەرتىش

بالا تۆۋەندىكى رەسىملەرگە قاراپ، قايسى خىل ئۇسۇلنىڭ توغرا بولغانلىقىغا هۆكۈم قىلسۇن ۋە سەۋەبىنى سۆزلىسۇن. مەسىلەن، كۆز نەرسىلەرنى كۆرىدۇ، بۇرۇن پۇراقنى سېزىدۇ، قۇلاق ئاۋازنى ئاڭلايدۇ، ئېغىز تەمنى تېتىيدۇ.

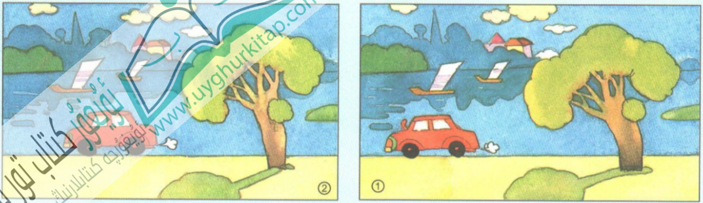

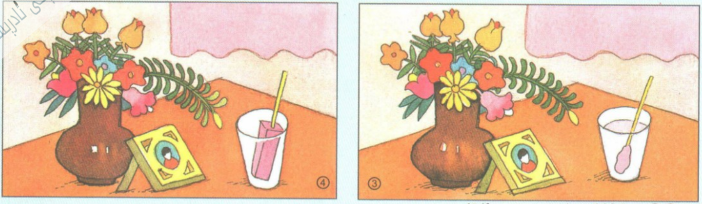

①② بۇ ئىككى پارچە رەسىم ئارقا-ئارقىدىن تارتىلغان، قاراپ بېقىڭ، قايسى پارچىسى ئاۋۋال تارتىلغان؟

رەسىم كۆرۈش

(كۆزىتىش ۋە تەپەككۇر ئىقتىدارى)

③④ بۇ ئىككى پارچە رەسىمنىڭ قايسىسى ئاۋۋال، قايسىسى كېيىن تارتىلغان؟

ئەسكەرتىش

ئەگەر بالا قىيىن ھېس قىلسا، ئاتا-ئانا بالىغا پاراخوت، ماشىنىلارنىڭ ئورنىنىڭ ئۆزگىرىشىگە دىققەت قىلىشقا يېتەكلىشى كېرەك. پاراخوت بىلەن ماشىنىنىڭ ئارىلىقى يېقىنراق تۇرغىنى بالدۇر تارتىلغان.

ئەسكەرتىش

سول تەرەپتىكى ئىستاكاندىكى چوكا مۇز تېخى ئېرىمىگەن، ئوڭ تەرەپتىكى ئىستاكاندىكى چوكا مۇز ئاللىقاچان ئېرىپ بولغان، شۇڭا سول تەرەپتىكى رەسىم بالدۇر تارتىلغان.

www.uyghurkitap.com

(تەھلىل قىلىش، يىغىنچاقلاش ئىقتىدارى)

رەڭلىك كود

ئىككى پۇتلۇق ھايۋانلار 1 ـ نومۇر، تۆت پۇتلۇق ھايۋانلار 2 ـ نومۇر، ئالتە پۇتلۇق ھايۋانلار 3 ـ نومۇر، سەككىز پۇتلۇق ياكى ئۇنىڭدىنمۇ جىق پۇتلۇق ھايۋانلار 4 ـ نومۇر بولسۇن، مۇشۇ قائىدە بويىچە تۆۋەندىكى ھايۋانلارغا رەڭلىك كود يېزىپ چىقىڭ.

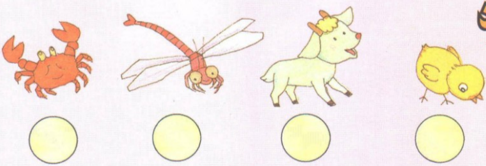

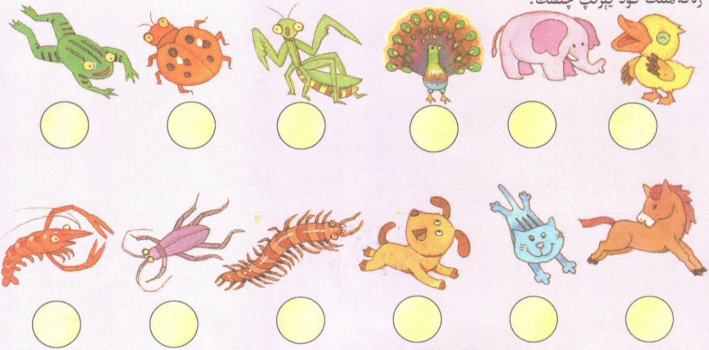

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

(دىققەت قىلىش ۋە ئەستە تۇتۇش ئىقتىدارى)

تەتۈر ساناق ساناش

چوڭلار بالا بىلەن ساناق سانايدۇ، چوڭلار سانلارنى سانىسا، بالا شۇ ساننىڭ تەتۈرسىچە سانىشى كېرەك. مەسىلەن، مەن 2،5 دېسەم، بالا 5،2 دېيىشى كېرەك.

(سەزگۈ ئىقتىدارى)

تەڭگە پۇل ئايرىش

بىر موچەنلىك، بەش موچەنلىك، بىر كويلۇق تەڭگە پۇللارنىڭ ھەر بىرىدىن ئىككىدىن ياكى ئۈچتىن ئېلىپ ئارىلاشتۇرۇپ، بالىنىڭ كۆزىنى تېڭىپ قويۇپ، بالىغا تەڭگە پۇللارنىڭ چوڭ-كىچىكلىكى، ئېغىرلىقىغا ئاساسەن تەڭگىلەرنى ئۈچ بۆلەككە ئايرىتىمىز.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

(ئاربلىق سه زگۇسى، خۇلاسه ئىقتىدارى)

قۇلۇلله رنىڭ گۇل ئۇزۇشى

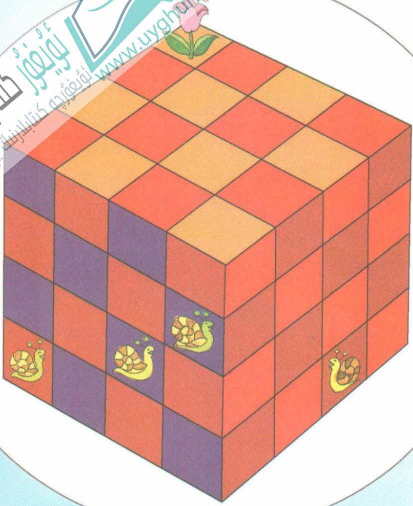

قۇلۇلله ر گۇل ئۇزمه كچى بولۇپ، كاته كتىن كاته ككه ئۆمىله پتۇ. (ئۇدۇل ئۆمىله شكه بولمايدۇ) ئه گه ر قۇلۇلله رنىڭ ئۆمىله ش سۇرئىتى ئوخشاش بولسا، ئۇنداقتا گۇلنى كىم ئۇزه له يدۇ؟ سه ۋه بىنى ئېيتىڭ.

ئه سكه رتىش

كاته كچه ئارقىلىق ھېسابلاش كېره ك، ئۆمىلگه ن كاته ك سانى ئه ڭ ئاز بولغان قۇلۇله گۇلنى ئاۋۋال ئۇزه له يدۇ.

(كۆزىتىش ۋە تەسەۋۋۇر ئىقتىدارى)

ئاسلاننىڭ ئەينەككە قارىشى

ئاسلان ئەينەككە قاراۋاتىدۇ.
تۆۋەندىكى ئىككى پارچە رەسىمدىن
قايسىسى توغرا؟

ئەسكەرتىش

بالا جاۋاب بېرىشتە قىينالسا، بالىنى ئەينەك ئالدىغا ئېلىپ بېرىپ، ئەينەككە قاراتساق بولىدۇ.

(ساۋات ۋە تەپەككۇر قابىلىيىتى)

كىم سۇ ئۈزەلەيدۇ

www.uyghurkitap.com

كىچىك ھايۋانلارنىڭ دەريانىڭ قارشى قىرغىقىغا بېرىپ ئوينىغۇسى كەپتۇ، قايسىسى دەريادىن ئۈزۈپ ئۆتەلەيدۇ؟ ئەگەر بالا توغرا جاۋاب بەرسە، ئانا يەنە بىر قەدەم ئىلگىرىلىگەن ھالدا: «ھازىر كۆپچىلىكنىڭ دەريادىن ئۆتكىسى بار، قانداق قىلىش كېرەك؟» دەپ سورىشى كېرەك.

ئەسكەرتىش

بالىنىڭ تەسەۋۋۇرىنى قوزغاش، مەسىلەن: غاز بىلەن تاشپاقىغا مىنىپ دەريادىن ئۆتسە بولىدۇ.

كۆزىتىش ئىقتىدارى

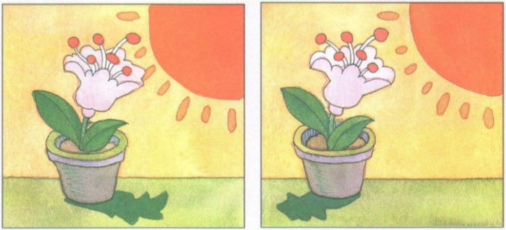

بۇ ئىككى پارچە رەسىمدىن قايسى پارچىسى خاتا سىزىلغان؟

ئەسكەرتىش

سايە جىسىمنىڭ كەينىگە چۈشىدۇ، شۇڭا سول تەرەپتىكى رەسىم خاتا سىزىلغان.

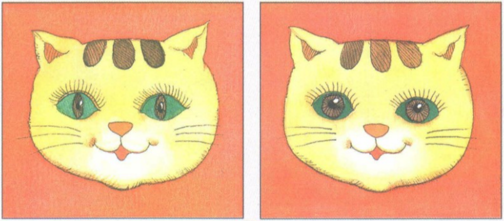

بۇ ئىككى پارچە رەسىمدىن قايسىسى كۈندۈزى، قايسىسى كەچتە تارتىلغان؟

ئەسكەرتىش

ئەگەر بالا جاۋاب بېرىشتە قىينالسا، ئانا بالىغا مۈشۈكنىڭ كۆز قارىچۇقىنىڭ ئۆزگىرىشى توغرىسىدىكى بىلىمنى سۆزلەپ بېرىشى كېرەك. مۈشۈكنىڭ كۆز قارىچۇقى سىزىققا ئوخشاپ قالغان رەسىم كۈندۈزى تارتىلغان. چۈنكى، مۈشۈكنىڭ كۆز قارىچۇقى كۈندۈزى تارىيىپ، كەچتە يۇملاققا ئۆزگىرىدۇ.

ۋاقىتنى تونۇش

www.uyghurkitap.com

سىز ۋاقىتنى پەرقلەندۈرەلەمسىز؟ سائەتنىڭ ئىچىدىكى ئۇزۇن ئىسترېلكىسى نېمىگە ۋەكىللىك قىلىدۇ؟ قىسقىسىچۇ؟ بەزى سائەتلەردە يەنە بىر ئىنچىكە، ئۇزۇن ئىسترېلكا بولىدۇ، ئۇ نېمىگە ۋەكىللىك قىلىدۇ؟ كېيىنكى بەتنىڭ ئوڭ تەرىپىدىكى سائەتلەر سائەت قانچە بولغانلىقىنى كۆرسىتىۋاتىدۇ پەرقلەندۈرۈپ بېقىڭ؟ سىز بالىغا رەسىمدىكىگە ئاساسەن مۇۋاپىق ۋاقىتنى رەسىمدىكى سائەتلەرگە يېزىشقا يېتەكلىسىڭىز بولىدۇ.

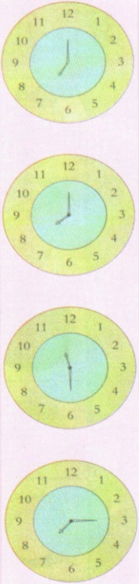
12 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
12 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
12 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
12 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

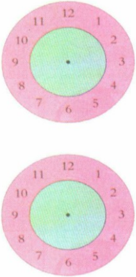
12 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
12 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

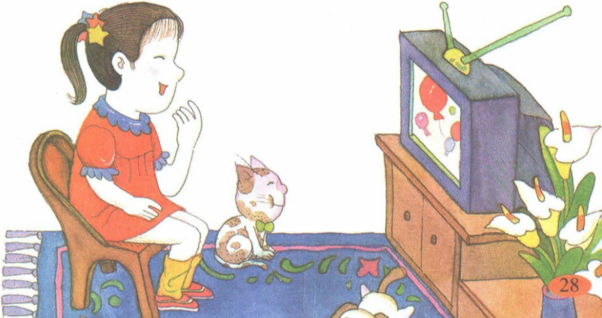

مېۋە تېپىش

(كۆزىتىش، تەھلىل قىلىش، ھۆكۈم قىلىش ئىقتىدارى)

قاراپ بېقىڭ، سول تەرەپتىكى بەش كاتەكچە ئىچىدىكى مېۋىلەرنىڭ قايسىسى ئوڭ تەرەپتىكى مېۋە؟ «✓» بەلگىسىنى قويۇڭ ھەمدە رەسىمدىكى مېۋىلەرنىڭ قايسىسىنىڭ توغرىسىغا كېسىلگەنلىكى، قايسىسىنىڭ ئۇزۇنىسىغا كېسىلگەنلىكىنى ئېيتىپ بېرىڭ.

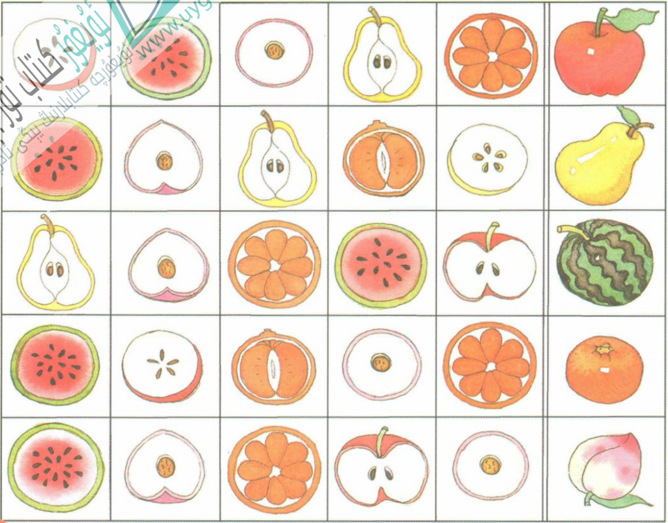

www.uyghurkitap.com

ئوڭ ۋە سول قولنى پەرق ئېتىش

(دىققەت قىلىش ۋە ھۆكۈم قىلىش ئىقتىدارى)

ئوڭ ۋە سول قولىڭىزنى چىقىرىپ، ھەر بىر رەسىمدىكى قول ئىشارە شەكلىنى دوراڭ. ئەگەر سول قول سول تەرەپتىكى يۇمىلاقنىڭ ئىچىدە بولسا «✓» بەلگىسىنى، ئوڭ قول ئوڭ تەرەپتىكى يۇمىلاقنىڭ ئىچىدە بولسا «✓» بەلگىسىنى قويۇڭ.

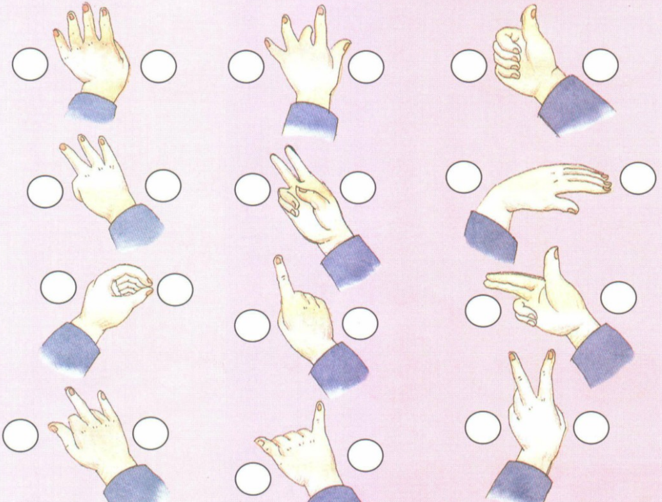

(ئارىلىق سەزگۈسى، تەپەككۇر قابىلىيىتى)

يېڭى ئۆي بېزەش

بۇ كىچىك بالىنىڭ ئۆجرىسى. سىز يارىدەملىشىپ نەرسىلەرنى جاي ـ جايىغا قويۇڭ: كارىۋاتنى ئۆينىڭ دەل ئوتتۇرىسىدىكى تامغا يۆلەپ قويۇڭ؛ كارىۋاتنىڭ سول باش تەرىپىگە بىر تۇمبۇچكا، ئوڭ تەرەپتىكى دېرىزە ئالدىغا ئۈستەل؛ ئۈستەلنىڭ ئوڭ تەرىپىگە بىر كىتاب ئىشكاپى قويۇڭ؛ كارىۋاتنىڭ باش تەرەپ ئۈستىدىكى تامغا ئائىلە بويىچە چۈشكەن رەسىم رامكىسىنى ئېسىڭ، كارىۋات ئۈستىگە بىر قونچاق قويۇپ قويۇڭ. سول تەرەپ دېرىزە ئاستىغا بىر ئورۇندۇق قويۇپ قويۇڭ؛ ئورۇندۇقنىڭ سول تەرىپىگە بىر تەشتەك گۈل قويۇپ قويۇڭ.

www.uyghurkitap.com

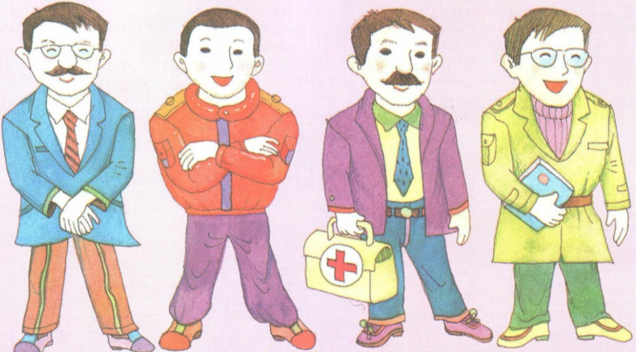

شياۋمىڭنىڭ دادىسى

(تەپەككۇر قابىلىيىتى)

بۇ تۆت ئادەمنىڭ ئىچىدە بىرەيلەن شياۋمىڭنىڭ دادىسى. سىز تۆۋەندىكى بىر نەچچە خىل سۈرەتتىن قايسىسىنىڭ شياۋمىڭنىڭ دادىسى ئىكەنلىكىگە ھۆكۈم قىلىڭ: ①شياۋمىڭنىڭ دادىسى بۇرۇتلۇق؛ ②شياۋمىڭنىڭ دادىسى كۆزەينەك تاقىمىغان؛ ③ شياۋمىڭنىڭ دادىسى كاستۇم ـ بۇرۇلكا كىيگەن؛ ④ شياۋمىڭنىڭ دادىسى دوختۇر.

ئەسكەرتىش

ئەگەر بالا توغرا جاۋاب بەرسە، ئانا يەنە بىر قەدەم ئىلگىرىلىگەن ھالدا سورىشى، يەنى: ئەگەر سىزگە ①② خىل ھالەتنىلا دەپ بەرسەم تاپالامسىز؟ نېمىشقا؟

شەكىل تولۇقلاش

(كۆزىتىش، تەھلىل قىلىش، خۇلاسە ئىقتىدارى)

رەسىملەردىكى شەكىللەرنىڭ بىر بۆلىكى كەم، سىز ياندىكى كىچىك نۇسخىلاردىن مۇۋاپىق كېلىدىغانلىرىنى تېپىپ رەسىمنى پۈتۈنلەپ قويۇڭ.

www.uyghurkitap.com

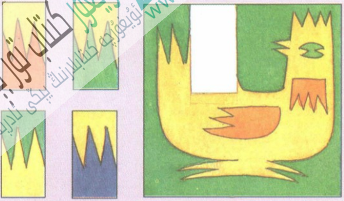

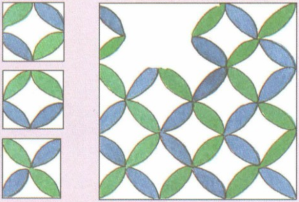

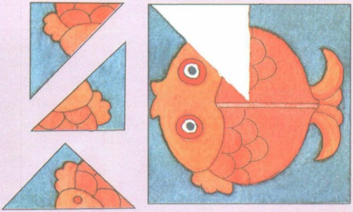

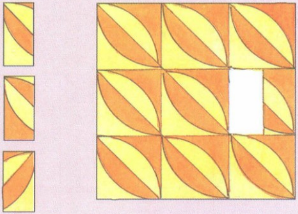

(كۆزىتىش ۋە تەپەككۇر ئىقتىدارى)

دېڭىزدىكى بېلىق

بۇ بىر پارچە سۇ ئۆسۈملۈكلىرى بىلەن قاپلانغان دېڭىزنىڭ رەسىمى. بۇ نۇرغۇن بېلىقلار ئىچىدە ئىككى تال بېلىق خاتا سىزىلغان. شۇنى تېپىپ چىقىڭ.

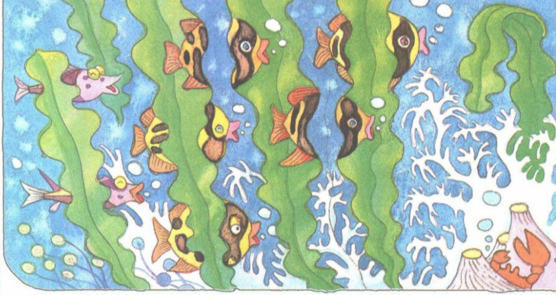

ئەسكەرتىش

ئوڭدىن سولغا سانىغاندا، ئۈستىدىكى رەتتىن 2- بېلىق ۋە ئوتتۇرا رەتتىن 1- بېلىق خاتا سىزىلغان. چۈنكى سۇ ئۆسۈملۈكلىرى ئالدىدىكى بېلىق ئوتتۇرىدىن ئۈزۈلۈپ سىزىلمايدۇ.

قانچە تۇياق كالا

(كۆزىتىش ۋە تەپەككۇر ئىقتىدارى)

سىز تەپسىلىي قاراپ، ياخشى ئويلاڭ، بۇ رەسىمدە قانچە تۇياق كالا بار؟

ئەسكەرتىش

ئەگەر بالىنىڭ جاۋابى خاتا بولۇپ قالسا، ئۇنى قايتا ئويلاشقا يېتەكلەش يەنى: «كالىنىڭ قانچە پۇتى بولىدۇ؟ بۇ يەردە جەمئىي قانچە پۇت بار ئىكەن؟» بالا توغرا جاۋاب بەرسە، ئانا يەنە: «ئىككى تۇياق كالا بارلىقىنى قانداق بىلدىڭىز؟» دەپ سوراپ، بالىنىڭ تەھلىلىنى سۆزلىتىش كېرەك.

www.uyghurkitap.com

(ھۆكۈم قىلىش، خۇلاسە قابىلىيىتى)

ساقچىنىڭ ئوغرى تۇتۇشى

يولدا نۇرغۇن ئادەملەر بار ئىدى. ساقچى بىردىنلا ئوغرىنى بايقاپ قالدى. سىز تۆۋەندىكى بەلگىلەردىن ئوغرىنى تونۇپ بېقىڭ:

① ئوغرى قىزىل رەڭلىك كىيىم كىيگەن؛
② ئوغرى ساياھەت ئايىغى كىيگەن؛
③ ئوغرى ئۇزۇن ھەم تۆت چاسا سومكا كۆتۈرۈۋالغان؛
④ ئوغرىنىڭ تەلەتى سۇرلۇك بولۇپ يەرگە قاراپ ماڭغان؛

(كۆزىتىش ئىقتىدارى)

تەپسىلىي قاراپ چىقىش

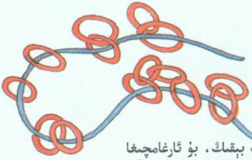

ساناپ بېقىڭ، بۇ ئارغامچىغا نەچچە دانە ھالقا ئۆتكۈزۈلگەن؟

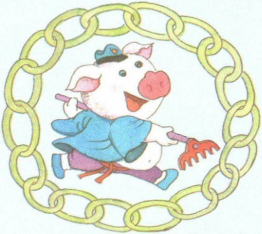

بۇ يۇمىلاق ھالقىلار ئىچىدە نەچچىسى تۇتاشتۇرۇلغان، نەچچىسى ئايرىم؟

بۇ ئارغامچا تۈز تارتىلسا نەچچە يەردىن چىگىلىپ قالىدۇ؟

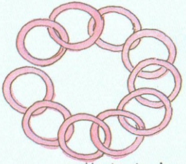

بۇ زەنجىرنىڭ بىر يېرى تۇتاشتۇرۇلمىغان، سىز تاپالامسىز؟

قايسى يېرى ئوخشىمايدۇ

بۇ ئىككى ئۆچكىنىڭ سىزىلىشىنىڭ ئوخشىمايدىغان جايىنى تاپالامسىز؟

ئەسكەرتىش

مۈڭگۈزى، كــۆزى، تۆت پۇتى، قۇيرۇقى ئوخشىمايدۇ.

تۆۋەندىكى رەســملەردە قانچە ئــۈچ بۇلۇڭ؟ قانچە تىك تۆت بۇلۇڭ؟ قانچە چەمبەر بار؟

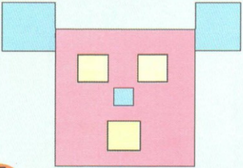

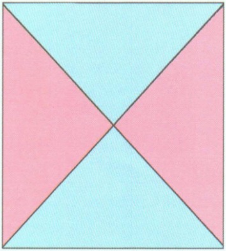

www.uyghurkitap.com

(تەپەككۇر ئىقتىدارى)

يولۋاسنىڭ ئۆڭكۈرگە كىرىشى

بىر يارىلانغان يولۋاس ئۆڭكۈرگە چۈشۈپ كېتىپتۇ. ئويلاپ بېقىڭ، ئۇ قايسى ئۆڭكۈرگە چۈشۈپ كەتتى؟

ئەسكەرتىش

يولۋاس سول تەرەپتىكى ئوڭكۈرگە چۈشۈپ كەتكەن. چۈنكى ئوڭ تەرەپتىكى ئوڭكۈردە ئۆمۈچۈك تورى بار. يولۋاسنىڭ بۇ ئۆڭكۈرگە چۈشۈپ كېتىشى مۇمكىن ئەمەس.

(تەپەككۇر ئىقتىدارى)

پويىزغا قاراش

بۇ پويىز ئوڭكۈرگە كىرىپ كېتىۋاتامدۇ ياكى ئوڭكۈردىن چىقىپ كېتىۋاتامدۇ؟

ئەسكەرتىش

ئۆڭكۈردىن چىقىۋاتىدۇ، چۈنكى چىقىۋاتقان ئىسنىڭ يۆنىلىشى ئۆڭكۈر تەرەپتە.

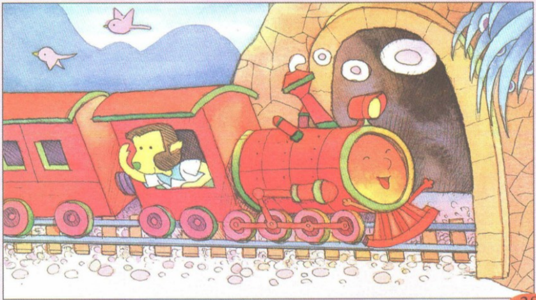

(تەپەككۇر قابىلىيىتى)

راست گۈل ۋە يالغان گۈل

بۇ يەردە بىر تەشتەك راست گۈل بار، يەنە بىر تەشتەك سولىياۋدىن ياسالغان يالغان گۈل بار. ئايرىپ بېرەلەمسىز؟

ئەسكەرتىش

سول تەرەپتىكى راست گۈلدۇر. چۈنكى ئۇستىدە ھەسەل ھەرىسى ۋە كېپىنەك بار.

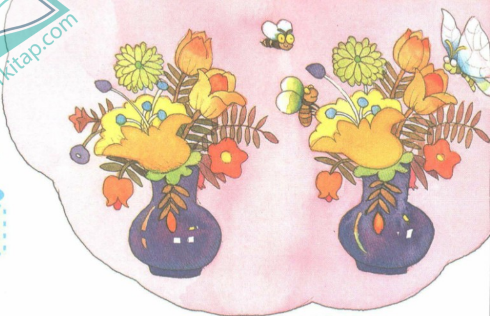

(تەپەككۇر قابىلىيىتى)

قانچە تال بېلىق

بۇ رەسىمدىكى قورسىقى ئۆڭدىسىغا تۈرگىنى ئۆلۈك بېلىق، قورسىقى دۈم تۈرگىنى تىرىك بېلىق. ساناپ بېقىڭ، بۇ يەردە قانچە بېلىق بار؟

ئەسكەرتىش

ئانا ئۈچ بۆلەككە بۆلۈپ سوراش كېرەك يەنى: 1. بۇ يەردە قانچە تىرىك بېلىق بار، قانچە ئۆلۈك بېلىق بار؟ 2. جەمئىي قانچە تال بېلىق بار؟ 3. جەمئىي 8 تال بېلىق بار بولۇپ، ئۆلگىنى ئىككى بولسا يەنە قانچە تال بېلىق بار؟ (يەنىلا 8 تال بېلىق بار. چۈنكى بۇ يەردە سورالغىنى «نەچچە تال بېلىق بارلىقى»، ھەرگىزمۇ «يەنە نەچچە تال تىرىك بېلىق بارلىقى» ئەمەس. بۇ مەسىلە سەل قىيىن، ئانا دىققەت قىلىشى كېرەك.)

ئىشلىتىلىش ئورنى ئوخشاش

(تەھلىل قىلىش، ئۇنىۋېرسال تۈرگە ئايرىش ئىقتىدارى)

رەسىمدىكى قايسى نەرسىلەرنىڭ ئىشلىتىلىش ئىقتىدارى ئوخشاش؟

ئەسكەرتىش

ئەسكەرتىش: كۆڭلەك، پايپاق كىيىدىغان؛ چېدىر، ئۆي ياتىدىغان؛ ئالما، كەمپۈت يەيدىغان؛ ئىككى خىل تارازا ئېغىرلىق ئۆلچەيدىغان نەرسىلەردۇر.

ئاقىلانە چارە

(تەپەككۇر قابىلىيىتى)

بۇ ئىككى تال بېلىقنىڭ ئۇزۇنلۇقى ئوخشاشمۇ؟ سىز قانداق بىلدىڭىز؟

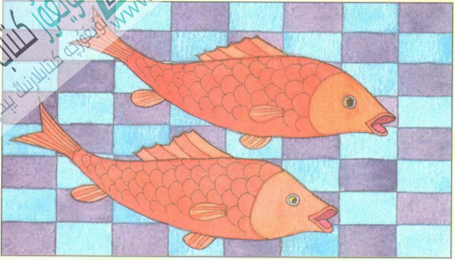

ئەسكەرتىش

ھەر بىر بېلىقنىڭ ئىگىلىگەن كاتەكچە سانىغا قاراپ ئۇلارنىڭ ئوخشاش ئۇزۇنلۇقتا ياكى ئەمەسلىكىنى بىلەلەيمىز.

قانداق ئۇسۇل بىلەن بۇ ئىككى لوڭقىنىڭ چوڭ ـ كىچىكلىكىنى پەرقلەندۈرەلەيمىز؟

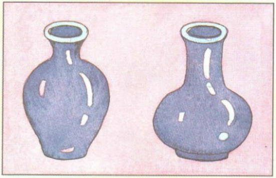

ئەسكەرتىش

سۇ قاچىلاپ باقسا قىلا بىلگىلى بولىدۇ.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بۇ يەردە قانچە دانە شار بارلىقىنى قانداق ئۇسۇل بىلەن سانىساق ئاسان بولار؟

ئەسكەرتىش

شارنىڭ ئۆزىنى ساناش بەك تەس، يىپىنى ساناش ئاسان.

بۇ يەردە ئىككى لامپۇچكا بار. پەقەت بىرسىنىڭلا يېنىقلىق ئىكەنلىكىنى قەيەردىن كۆرۈپ بىلگىلى بولىدۇ؟ قايسى لامپا يېنىق؟

ئەسكەرتىش

سايىگە قاراپلا سول تەرەپتىكى چىراغنىڭ يېنىقلىق ئىكەنلىكىنى بىلگىلى بولىدۇ.

(تەپەككۇر قابىلىيىتى)

ئايرىۋېتىش

توققۇز ئىت تالاشماقچى بولۇۋاتىدۇ، سىز ئىككى توت چاسا شەكىلدىن پايدىلىنىپ ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئايرىۋېتىڭ.

www.uyghurkitap.com

ئۈلارنىڭ ئۆيى نەدە

(ئارىلىق سەزگۈسى)

بىر ھايۋان مۇنداق دېدى: «مېنىڭ ئوڭ تەرىپىمدە ئاسلان، سول تەرىپىمدە قوزا.» دەپ بېقىڭچۇ بۇ قايسى ھايۋان؟ نەدە تۇرىدۇ؟

بىر ھايۋان مۇنداق دېدى: «مېنىڭ ئۈستىمدە تېيىن، ئاستى تەرىپىمدە ئۆردەك چۈجىسى.» ئېيتىپ بېرىڭ بۇ قايسى ھايۋان؟ نەدە تۇرىدۇ؟

بىر ھايۋان مۇنداق دېدى: «مېنىڭ ئۈستىمدە ئاسلان، سول تەرىپىمدە تايچاق.» ئېيتىپ بېرىڭ بۇ قايسى ھايۋان؟ نەدە تۇرىدۇ؟

(جاۋابى: خوراز، قوزا، مايمۇن)

www.uyghurkitap.com

(كۆزىتىش ۋە تەپەككۇر قابىلىيىتى)

ئالتۇن بېلىق ساناش

ساناپ بېقىڭ، ئىككى ئالتۇن بېلىق قاچىسىدا قانچە تالدىن ئالتۇن بېلىق بار؟

ئەسكەرتىش

بۇ مەسىلىنىڭ قىيىن نۇقتىسى شۇكى، ئىككى قاچىنىڭ تۇتاشقان يېرىدىكى ئالتۇن بېلىقنىڭ قايسى بېلىق قاچىسىغا تەۋە بولىدىغانلىقىنى ئېنىق پەرق ئېتىشتىن ئىبارەت. ئىككى ئالتۇن بېلىق قاچىسىنىڭ ھەر بىرىدە تۆتتىن ئالتۇن بېلىق بار.

(تەپەككۇر قابىلىيىتى)

سۇ ئۈزۈش

ئۈستەلدە قانچە كىچىك دوست سۇ ئۈزۈۋاتىدۇ؟

ئەسكەرتىش

ئەگەر بالا ئۈستەلدىكى بالىلارنى سانىسا، ئانا بالىدىن: «بەزى بالىلار سۇغا شۇڭغۇپ ئويناۋاتقان بولسا كۆرەلەمسىز؟ تېز ھەم توغرا سانىغىلى بولىدىغان يەنە باشقا ئامال بارمۇ؟» دەپ سوراش كېرەك.

(جاۋابى: قىرغاقتا نەچچە جۈپ ئاياغ بارلىقىنى ساناپ باقسا بىلگىلى بولىدۇ.)

تەرتىپنى رەتلەڭ

(تەھلىل قىلىش، خۇلاسە،
ئۇنىۋېرسال ئىقتىدارى)

تۆۋەندىكى بىر نەچچە گۇرۇپپا رەسىملەرنىڭ تەرتىپى قالايمىقان بولۇپ كەتكەن، سىز ئۇلارنىڭ تەرتىپىنى قايتىدىن رەتلەڭ ھەمدە سەۋەبىنى ئېيتىپ بېرىڭ.

(تەپەككۇر ئىقتىدارى)

ئېشەكنىڭ ئوت يېيىشى

بۇ رەسىملەردە قانداق مەنە ئىپادىلەنگەن، بۇ ئىككى ئېشەك قانداق قىلسا ئاندىن ئوتنى يېيەلەيدۇ؟

ئەسكەرتىش

ئۆزئارا ھەمكارلىشىق ۋە تەڭ بەھرىمەن بولۇش، بىر ئادەمنىڭ جەمئىيەتتە مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇشىدىكى ئاساسىي تەلىپى خىسلەت. ئەنە شۇ خىسلەت بىزنى مۇمكىنچىلىكى يوق نۇرغۇن ئىشلارنى قىلىشقا مەجبۇرلايدۇ. ئىككى ئېشەك ئاۋۋال بىللە بىر تەرەپتىكى ئوتنى يېيىشى، ئاندىن كېيىن يەنە بىر تەرەپتىكى ئوتنىمۇ بىللە يېيىشى كېرەك.

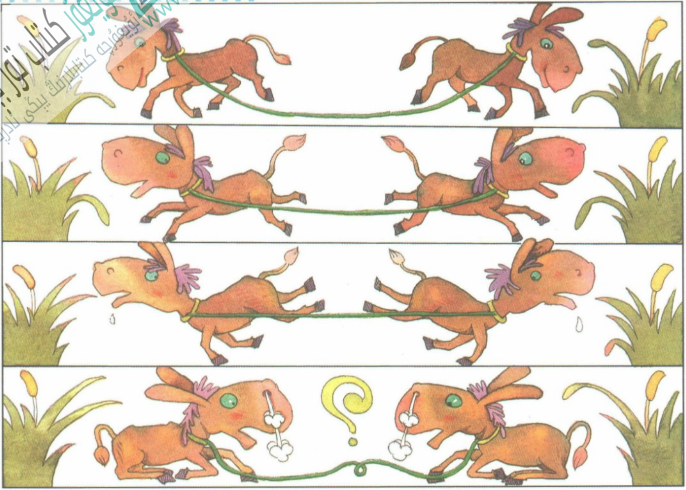

www.uyghurkitap.com

翻译：美力克·阿不都卡的
责任编辑：胡达白尔的
责任校对：海衣尔尼沙
美术编辑：万俭
装帧设计：万俭　徐洁
民文封面设计：金晔

دۆلەتلىك مائارىپ كومىتېتى تەۋسىيە قىلغان مۇنەۋۋەر بالىلار ئوقۇشلۇقى

ئانىنىڭ كۆڭلى بالىدا

ئەقىل - پاراسەت قىسمى

ھېكايىلەر قىسمى

ئومۇمىي ساۋات قىسمى

ISBN 978-7-105-09501-8
定价:6.00元